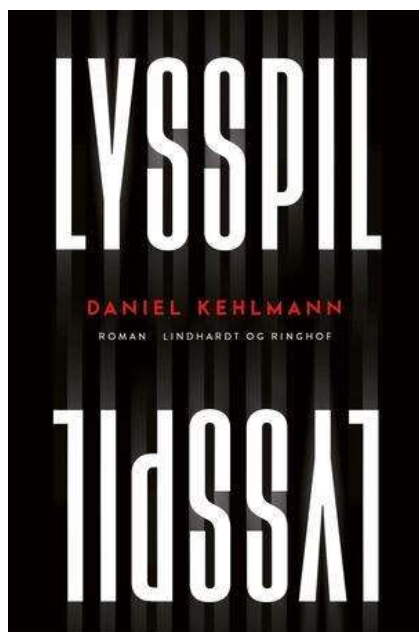

BOG

LYSSPIL (/BOEGER/LYSSPIL-ROMAN)

Af Daniel Kehlmann (/forfattere/daniel-kehlmann) (2024)

LÅN PÅ BIBLIOTEKET ([HTTPS://BIBLIOTEK.DK/DA/SEARCH/WORK/?SEARCH_BLOCK_FORM=870970-](https://bibliotek.dk/da/search/work/?search_block_form=870970-BASIS%3A137662132&fragment=content)

BASIS%3A137662132&FRAGMENT=CONTENT)

Log ind (/user/login?destination=/boeger/lysspil-roman) for at anmelde

Et litterært mesterværk om Nazi-Tysklands ondskab og menneskets tilværelse i terrorstatens evige spil af illusioner.

TAGS: GEORG WILHELM PABST (/TAXONOMY/TERM/31416)

ANMELDELSE

05 mar.24

(/users/frederik-scholer)

Af Frederik Schøler (/users/frederik-scholer)

Skribent

Et litterært mesterværk om Nazi-Tysklands ondskab og menneskets tilværelse i terrorstatens evige spil af illusioner.

"G. W. Pabsts film Der fall Molander blev indspillet i Prag i de sidste krigsmåneder, materialet er dog forsvundet. Der vides intet konkret om omstændighederne for optagelserne". Sådan lyder efterskriftet til

Daniel Kehlmanns knugende roman 'Lysspil', der netop handler om den store, tyske filminstruktør G. W. Pabst, der er havnet i Tyskland, da 2. verdenskrig bryder ud. Das Vaterland kræver, at han fortsætter med at indspille film for at underholde befolkningen og for at vise den tyske filmkunsts overlegenhed.

Det ville være nemt at *fortælle*, hvordan hele det nazistiske samfund var en terrorstat, et make believe, en forestilling om ædel ridderlighed, skønhed og opofrelse, men Kehlmann *viser* det ved at skildre kravet om at få det til at fremstå som sådan og samtidig, hvordan frygten knuger og dominerer alt. Ubegribeligt usentimentalt fortæller han om såre menneskelige karakterer i et umenneskeligt system og om, hvordan de gør deres for at klare sig igennem. Der er store kunstnere, filminstruktører, manuskriptforfatter, dygtige håndværkere, og der er også nogle gement dumme svin imellem.

Karaktererne lever og skal fungere med og mod hinanden i det sorte lys, der kastes af SS og Goebbels propaganda-ministerie. Pabst møder Dr. Goebbels og må vælge mellem tilbuddet om at blive en del af den nazistiske filmindustri eller af KZ-systemet. Således bliver han en funktion i systemet, men i modsætning til smeden, der jo også er med til at få systemet til at fungere ved at udøve sit erhverv, arbejder filminstruktøren med at skabe forførende illusioner, hvorved hans gerning i al sin uskyldighed spejler nazismens store svindelnummer.

Fra litteraturen ved vi, hvordan karakterer som fx Flauberts Madame Bovary går under, hvis de giver sig hen og blindt lever illusionerne, de oplever i bøger. Ligeledes gik det på frygteligste vis tyskerne, der blev forført af nazismen. Enten gik de til grunde eller blev fordømte som inkarnationerne af ondskab. Men hvordan kan vi forholde os til dem, der mere eller mindre under tvang levede og arbejdede under nazismen? Dem, der ikke købte illusionen, de ikke troende, som overlevede ved at bukke sig for de krav, terrorstaten stillede? Dem, som kendte til KZ, men ikke gjorde noget – eller som Pabst må løse et akut problem med at skaffe en stor mængde statister ved at acceptere, at fangerne fra lejrene bliver brugt til det? Og hvad gør det ved produktet fra filmens illusionsfabrik?

Alt dette sætter Kehlmann på spil i sit mesterværk af en roman. En nådesløs skildring af et nådesløst samfund i alt andet end socialrealistisk stil. Der er psykologisk realisme som fx i det indledende kapitel, hvor Pabsts assistent i nutidens Østrig bliver hentet fra sit plejehjem for at medvirke i et opblæst selvoptaget formiddags-talkshow. Hvor genialt er det ikke at skildre genfortællingen af en fortid, man ønsker at glemme, gennem en dement jeg-fortæller, der snart husker, men altid i brudstykker, og konstant glemmer, det han lige har oplevet, beskrevet og sagt? Det er genialt – ligesom det er fremragende at lade hovedpersonen vende hjem til slottet Dreiturm (tretårn), som han har købt for, at hans gamle mor skulle leve godt og lidt luksuriøst, og det så viser sig, at det tårnløse slot er mørkt, muggent og styret af den lede Jerzabek-familie,

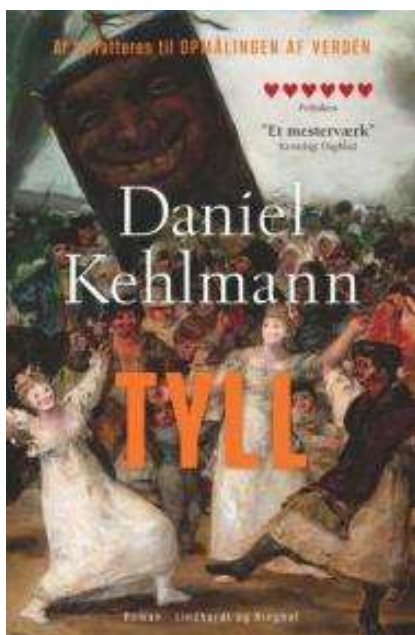
der skulle forestille at være tjenestefok. Det er gotisk uhygge, det
hjem søgte hus, das unheimliche, der naturligvis er endnu en spejling af
det nationalsocialistiske samfund.

'Lysspil' er intet mindre end den bedste, mest ubarmhjertige og stærke
skildring af livet under 2. verdenskrig, jeg har læst i umindelige tider.
Den er fuld af uhyrer, men ligeså blottet for helte. Det er ikke en kamp
mellem det gode og det onde, men et møde mellem ondskaben og det
såre menneskelige, skildret med lige så mange geniale litterære greb
og effektive virkemidler, som der skal til for at skabe de illusioner, vi
nyder at blive rystet af i virkelig gode film.

BOGDETALJER

Andre bøger af Daniel Kehlmann

(/boeger/tyll)
TYLL (/BOEGER/TYLL)
Af Daniel Kehlmann

(/boeger/du-skulle-vaere-gaet)
DU SKULLE VÆRE GÅET (/BOEGER/DU-
SKULLE-VAERE-GAET)
Af Daniel Kehlmann

(/boeger/f)
F (/BOEGER/F)
Af Daniel Kehlmann

Brugernes anmeldelser

0 anmeldelser